

Rzeszów, 19 kwietnia 2018 r.

dr hab. Jan Olszewski, Prof. UR
Kierownik Zakładu Prawa Handlowego i Gospodarczego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Rzeszowskiego
ul. Grunwaldzka 13, 35-068 Rzeszów
tel. kom. 607 639 377

Recenzja pracy Pana mgr Wiktora Oziebała
pt. „Współczesne tendencje kształtowania się modelu nadzoru bankowego”
napisanej pod kierunkiem Pani prof. dr hab. Anny Walaszek-Pyziół

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2018

1. Ogólna charakterystyka konstrukcji

Praca Pana mgr Wiktora Oziebała pt. „Współczesne tendencje kształtowania się modelu nadzoru bankowego” składa się z czterech rozdziałów i ma 414 str. Praca zawiera ponadto stosowny wstęp, szerokie zakończenie (str. 361-377) i liczną bibliografię (378-414). Konstrukcja pracy jest poprawna, gdyż elementy ogólne poprzedzają analizy szczegółowe. Takie kwestie jak fundamentalne pojęcia, geneza, źródła, przegląd podmiotowy umieszczono w rozdziale pierwszym. Wyjątkowo korzystne dla przyszłych wnioskowań są wnikliwe podsumowania, po każdym z czterech rozdziałów.

2. Wybór tematu pracy

Wybór tematu pracy wydaje się być dobrze uzasadniony już we wstępie (str. 8-15). Autor wskazuje tu na fakt, iż najistotniejszym obszarem zabiegów ze strony władzy

państwowej jest sektor bankowy. Widzimy też, iż sfera ta pomimo ciągłej ewolucji ma nadal słabsze miejsca, które spowodowały, iż KNF nie potrafiła np. zlikwidować oszukańczych działań dziesiątek firm typu „Amber Gold”. Uwzględniając powyższe uzyskano liczne oryginalne spostrzeżenia, podjęto także próbę całościowego ujęcia nadzoru nad systemem bankowym. Ostatecznie analizy, które zawarto w tej pracy, po przez szerokie odniesienia do ewolucji w pewien sposób tworzą nową wartość. Uzyskano to (co warto jest podkreślić), tworząc specyficzne ocenianie interdyscyplinarne. Zapewnia to Autorowi znacznie szersze niż jest dotychczas odnajdowanie przyczyn, które determinują obecny nadzór min. poprzez ogólne kategorie nadzoru ostrożnościowego.

3. Określenie dyscypliny pracy

Autor precyzyjnie już we wstępie wskazał podstawową dyscyplinę prawa, która jest przedmiotem badań (na str. 15). Nieco dalej Autor wyraźnie zaznacza także, iż będzie uwzględniał w opisach specyfikę zarówno publicznego prawa gospodarczego jak i sektora bankowego, ale także uzupełni je o „wszechstronne piśmiennictwo z zakresu nauk ekonomicznych”. Założenia te generalnie zostały zrealizowane tak, iż publiczne prawo gospodarcze dominuje, ale są niejako równorzędnie dość liczne analityczne odniesienia do prawa UE. Także wnikliwe badania wykonywane na podstawie wskazań z doktryny prawa administracyjnego należy ocenić pozytywnie. W ten sposób widzimy w analizach realizowanych na gruncie badanych norm różnorodne oddziaływania zewnętrzne z prawa UE jak i determinanty wewnętrzne, które narzuca rynek i jego rzeczywistość opisana przez ekonomię.

4. Metodologia badań i metody badawcze

Właściwie dobrane metody badawcze mają istotne znaczenie dla efektów przyszłych badań. Dlatego też Autor opisuje już je we wstępie. Określona tam metodologia badawcza obejmuje szereg form. Rozpoczynając od analiz m.in. historycznego badania kilku ważniejszych aktów. Szczególnie zaś aktów prawnych o

znaczącym znaczeniu , a ponadto nadal obowiązujących. W ramach takiego przeglądu co do istotności oddziaływań badane są akty krajowe jak też obce czy też z prawa unijnego. Na bieżąco wykorzystywana jest też literatura przedmiotu, dominuje prawnicza ,ale też w aspekcie pojęciowym cytowana jest też ekonomiczna. Dużą wartością są tu także prace na dokumentach bankowych. Pomimo, iż Autor we wstępie (str. 14-15) przy opisie metod badawczych nie wspomina o badaniach empirycznych to jednak z dalszych materiałów wydaje się, że i takie tu i ówdzie przeprowadził. Co należy ocenić pozytywnie.

5. Ogólna charakterystyka pracy

Praca składa się z czterech rozdziałów. Rozdział I pt. „**Pojęcie kluczowe**”

(str. 16-70) zawiera katalog czterech grup pojęciowych. Jest to proces ustalenia trudniejszej terminologii. obejmujący wpierw takie terminy jak:

- Sektor bankowy (str. 16-32)
- Stabilność finansowa (str. 33-41)
- Nadzór w doktrynie (str. 42-53)
- Bankowe normy ostrożnościowe (str. 54-61)

Zaletą ustaleń zawartych w niniejszej pracy , jest ich wielowątkowe ujęcie np. sektor bankowy wskazywany jest nie tylko jako definicja ,ale w powiązaniu z terminami zbliżonymi jak np. systemem finansowym ,czy też systemem bankowym. Czasem odniesienie się do wzajemnych relacji informuje w większym stopniu niż pojedyncza ale zwykle bardzo oderwana od otoczenia definicja.

Rozdział II pt. „Ryzyko w działalności bankowej jako najważniejszy czynnik destabilizacyjny (str. 71-160). Wyjątkowo nowatorskie ujęcie problematyki związanej z ryzykiem w ujęciu ekonomiczno-prawnym. Autor wpierw dostrzega ryzyko bankowe jako samodzielną kategorię ekonomiczną, a nieco dalej prawną. Ten element prawny ukazany jest jako zagrożenie ale też cel sprawowania nadzoru (str.

72-88). Innowacja bankowa jest tu oceniana jako generowanie nowych form działalności

Ale też kreowanie ,nieprzewidywalnego ryzyka. Ponadto stany takie jak (str. 96-100) to słusznie ujęto mogą zarażać inne sfery bankowości swoistymi formami niestabilności. Szkoda jednak, iż Autor tak wąsko opisał aspekt asymetrii informacji jako czynnik powstawania zwiększonego poziomu ryzyka (str. 101-108). W rozdziale II obok wszechstronnych analiz ryzyka Autor dostrzega także nowe jego rodzaje (str. 128-133). Najważniejszą jednak wartością opisów końcowych (w rodz. II) jest przedstawienie kilku strategii zachowań nakierowanych na opanowanie ? i nowego ryzyka działalności bankowej. Pojawiają się tu m.in. postulaty cech istotnych dla właściwego zarządzania ryzykiem.

Rozdział III pt. „Nadzór makroostrożnościowy w nowej architekturze nadzoru bankowego (str. 161-341). Pominięcie opisów historycznych w początkowych rozdziałach pracy jest w pewien sposób uzasadnione tym, iż Autor w I i II części pracy wprowadzał czytelnika w generalne aspekty ryzyka (ekonomiczne jak i prawne). Natomiast dopiero od rozdziału III analizy koncentrują się na problemach „stricte” prawnych. Stąd też dopiero w rozdziale III ust. 3.1 pojawia się podrozdział „Geneza, wyodrębnienia, istota i konstrukcja nadzoru” (str. 162-188). Kolejne podrozdziały (w rozdziale III) stanowią analityczne rozwinięcie prawnych płaszczyzn, które wpływają na nadzór makroostrożnościowy. Jest to wpierw aspekt instytucjonalny (podrozdział 3.2) a następnie przegląd instrumentów (podrozdział 3.3) Tematy te w swojej warstwie analitycznej a także konstrukcyjnie ujęte są poprawnie. Warto tu podkreślić, iż analiza instytucji wpierw obejmuje organy unijne (np. Europejska Rada do spraw Ryzyka Systemowego) a potem organa krajowe (np. Komitet Stabilności Finansowej, NBP). Podobnie przegląd instrumentów nadzorczych ujęty jest od ogólnych (np. unijnych) po szczegółowe realizowane w ramach krajowych polityk makroostrożnościowych. Autor dzieli je ponadto na instrumenty miękkie i twarde.

W rozdziale IV (str. 263-352) pt. „Nadzór mikroostrożnościowy sprawowany

w Rzeczpospolitej Polskiej” Autor omawia podobnie jak to było w rozdziale wcześniejszym, problematykę poprzez kilka płaszczyzn. Wpierw ustala istotę i zakres nadzoru mikroostrożnościowego. W kolejnym podrozdziale (4.2) ukazuje instytucjonalne aspekty nadzoru mikroostrożnościowego a w podrozdziale (4.3) jego instrumentarium. Tu także dokonano podziału na miękkie i twarde instrumenty. Ostatecznie co może nieco dziwić Autor omawia jedynie ważniejsze kwestie w zakresie instrumentów (także i tu trzyma się zasady naświetlania problemów od ogółu do szczegółu). To generalne ujęcie dotyczy nadzoru przynależnego do Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (str. 347-352).

Pracę zamyka zakończenie, które warto jest pochwały. Pozytywnie należy ocenić zawarte tu wyniki badań, warto tu zaznaczyć, iż wyniki szeregu analiz owocują licznymi wnioskami już w jednostkowych podsumowaniach zawartych po każdym rozdziale. Ale następnie umiejętnie są naświetlane odniesieniami do literatury , ostatecznie w zakończeniu są stosownie posegregowane i ujęte w większości oryginalne konkluzje. Do ciekawszych należy tu krytyczna i odważna uwaga o nowej koncepcji z UE w zakresie nadzoru. Wskazując m.in. niewłaściwe podejście w zakresie rozdzielania na płaszczyźnie instytucjonalnej nadzoru makro i mikroostrożnościowego (str. 368). Jeszcze wyżej należy ocenić ocenę nadzoru w Polsce. Autor podkreśla tu fasadowość zaleceń EKRS w zakresie prymatu banku centralnego (str. 373). Podobnie dostrzeżono szereg uwag w zakresie korekcyjnej słabości kilku instrumentów (str. 374). Autor dobitnie podkreśla tu, iż KSF nie posiada możliwości wdrażania instrumentów mikroostrożnościowych, a jedynie są instrumenty realizowane tzw. „miękkie”.

6. Uwagi krytyczne

W pracy obok wyjątkowo ciekawych analiz jest także kilka miejsc słabszych. Obowiązkiem recenzenta jest także ich zasygnalizowanie . Aby opis ten był użyteczny (np. do ewentualnej korekty pracy) podzielono uwagi te na kilka grup tematycznych. Będą to m.in.:

6.1. Uwagi co do konstrukcji pracy:

Patrząc najogólniej na pracę w zakresie jej konstrukcji elementem, który odbiega od standardów jest odstępstwo od klasycznej konstrukcji pracy w której w pierwszej kolejności omawia się pojęcia, następnie genezę instytucji omawianej. Kolejne obszary dla tego typu badań to prezentacja obecnych źródeł prawa dla badanego tematu i ewentualnie przegląd podmiotów z nim związanych. Odstępstwa od w/w konstrukcji nie są jednak znaczące w niniejszej pracy, co w recenzji już wyżej podnosiłem. Ponadto częściowo są usprawiedliwione specyfiką badanej materii.

Kolejną nieco mniejszą usterką to wyjątkowo mały wykaz skrótów. Obejmuje on jedynie nieco ponad 20 skrótów i to jedynie są tu trzy akty prawne, w wersji skrótowej. Inne elementy konstrukcyjne są zaś w pełni poprawne, ponadto właściwie wypełnione treścią.

6.2 Uwagi co do sposobu cytowania:

Autor wskazuje tu i ówdzie, iż cytuje doktrynę. Tu należy zaznaczyć iż do doktryny przede wszystkim zaliczamy profesorów prawa, wyjątkowo zaś osoby z tytułem doktora, jeśli ich dorobek jest znaczny i utrwalony w środowisku naukowym. Zdarza się iż w recenzowanej pracy pojawiają się jako doktryna poglądy z szeroko ujętej literatury.

W zakresie cytowania orzecznictwa Autor dokładnie podaje m.in. sygnatury (np. na str. 382-384), ale nie podaje miejsca publikacji. Należy podejrzewać, iż dane takie pozyskano z baz elektronicznych, a jeśli tak to wskazane byłoby ich wyraźne nazwanie. Podobnie jest gdy Autor podaje źródła związane z funkcjonowaniem instytucji. Tu raz są adresy internetowe, a czasem ich brak, ale także brak innego źródła np. tak jest na str. 410-411 gdzie podane są min. uchwały i rekomendacje KSF.

6.3 Uwagi co do aspektów gramatycznych, językowych i literowych:

W pracy tu i ówdzie można znaleźć także usterki literowe (np. str. 365 – pierwsza linia od góry) czy też interpunkcyjne (ta sama strona – przypis nr 13).

6.4 Uwagi co do poglądów i opinii związanych z tytułem pracy:

Już we wstępie istnieje luka metodologiczna, gdyż Autor w ramach swoich opisów nie określił jakie prace stanowią fundament analiz. Nie wskazał także kogo lub co uważa za doktrynę, ewentualnie co pomija i dlaczego. Powoduje to stan, iż często w dalszych odniesieniach nie dostrzegamy gradacji poglądów a doktryna miesza się z tzw. piśmiennictwem, które jak powszechnie wiemy tylko wyjątkowo tworzy nowe poglądy.

Na bazie w/w uwag w zakończeniu Autor wskazuje co należy poprawić lub uzupełnić w nadzorze instrumentarium prawnego. Szkoda jednak, iż sugestie uzupełnienia o nowe narzędzia są zbyt ogólne. Autor jedynie wskazuje, iż te nowe instrumenty muszą być inne od tych z Europy Zachodniej, gdyż polski sektor bankowy nadal posiada swoją specyfikę. Tu jednak w pracy doktorskiej oczekiwałbym kilku konkretnych przykładów takich rozwiązań. Dobrze by było, aby z orzecznictwa, lub wskazań, ostrzeżeń jakie opracowuje KNF opracować co należy zmienić w prawie aby uwzględnić taką obyczajową specyfikę. Tym bardziej, iż szereg takich sugestii był omawiany wcześniej w literaturze.

7 .Uwagi końcowe

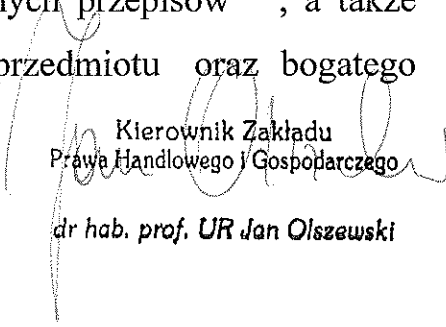
Powyżej wyliczone uwagi i konkluzje są nie tyle oceną krytyczną, ale stanowią sugestię potrzeby położenia większej uwagi przez Autora na aspekty badawcze, konstrukcyjne oraz rzetelniesze dokumentowanie niektórych źródeł.

Generalnie jednak wyrażam pełne przekonanie, iż recenzowana przeze mnie praca doktorska Pana magistra **Wiktora Oziebała** pt. „**Współczesne tendencje kształtowania się modelu nadzoru bankowego**” napisanej pod kierunkiem Pani **prof. dr hab. Anny Walaszek-Pyziół** Kraków 2018"

Stosownie do ustawy z dnia 14 marca 2003 r. O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki/ Dz. U. Z 2003 r., nr 65, poz. 595./ Tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., nr 0, poz. 882/

mogę stwierdzić iż stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, co wskazuje, iż Autor posiadał ogólną wiedzę teoretyczną w zakresie umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Autor przez wnikliwe analizy tematu, w zakresie publicznoprawnych regulacji nadzoru bankowego w pierw dostrzega specyficzne tendencje co do jego obecnego jak i przyszłego modelu .Następnie zaś w sposób w pełni oryginalny naświetla tam zawarte problemy , co potwierdza, iż posiadał ogólną wiedzę teoretyczną w zakresie administracyjnego prawa gospodarczego, a także umiejętność prowadzenia pracy naukowej. Podsumowując, recenzowana praca spełnia wymagania stawiane pracy doktorskiej. Jej niewątpliwą zaletą jest nowatorskie ujęcie tematu pod kątem publicznoprawnym po dokonaniu analizy stosownych przepisów , a także licznych odniesień z krajowej i obcej literatury przedmiotu oraz bogatego orzecznictwa .

Kierownik Zakładu
Prawa Handlowego i Gospodarczego

dr hab. prof. UR Jan Olszewski